

De tuin als insectenparadijs

Gerard Schalk en Ellen Seldenthuis

Zo'n 10 jaar geleden zijn wij begonnen om onze tuin zodanig in te richten dat het plaats biedt aan een groot aantal insecten. Hiervoor bestond onze tuin uit een groot gazon, omzoomd door meters-hoge coniferen. De reden voor deze ommezwaai was de aanschaf van enkele bijenvolken. Voor deze bijen wilden we de drachtmogelijkheden verbeteren. Maar al vrij snel bleek dat niet alleen de honingbijen profiteerden, maar ook allerlei wilde bijen, hommels en vlinders kwamen de tuin bevolken. Enthousiast geworden door deze eerste positieve resultaten, besloten we ons wat meer te gaan verdiepen in welke planten waarde hebben voor bepaalde insecten en deze planten ook te gaan kweken. Zo ontstond onze biologische kwekerij 'De Kleine Vos', een vasteplantenkwekerij gespecialiseerd in drachtplanten voor bijen, hommels en vlinders.

Diverse milieus

De tuin is gelegen in een agrarisch gebied op de grens van de Drents-Groningse veenkoloniën en het Hunzedal. Op sommige plaatsen is de bodem venig en vochthoudend, op andere plaatsen zandig en goed doorlatend. Om zoveel mogelijk insecten te lokken hebben we in de tuin verschillende milieus gecreëerd. Met vijverfolie hebben we enkele vijvers en moerassen aangelegd, waar nu een grote variëteit vochtminnende planten en insecten leeft. Maar er is

ook een droog milieu ontstaan op een grote hoop grof zand. Zo'n hoop zand, gedeeltelijk verrijkt met kalk, biedt niet alleen plaats aan allerlei planten die van droge voeten houden, maar is tevens woonplaats van solitaire graafbijen, mieren en sprinkhanen. Ook is het een geliefd plekje voor allerlei dagvlinders, omdat het droge zand 's morgens door de zon eerder opgewarmd wordt dan de omgeving.

Planten

In onze tuin gebruiken we alleen planten die bevrogen worden door insecten. Wij streven er niet naar om een miniatuur natuurgebiedje te creëren, maar het is een tuin waarin we planten, zaaïen en wieden. Er staan dan ook niet alleen inheemse planten, maar ook planten uit andere werelddelen en gecultiveerde planten. De voorwaarden die wij aan de planten stellen zijn duidelijk: Ze moeten goed toepasbaar zijn in een tuin en ze moeten een bepaalde aantrekkingskracht hebben op insecten.

Naast de drachtplanten, de nectar- en stuifmeel-leveranciers, groeien er ook veel zgn. waardplanten. Dit zijn planten die door insecten gebruikt worden om hun eitjes op af te zetten en die dus gegeten worden door de larven van deze insecten. Eén van de belangrijkste waardplanten is de brandnetel. De rupsen van veel soorten dagvlinders leven voornamelijk van brandnetels.

Een andere waardplant die de moeite van het aanplanten zeker waard is, is de vuilboom. Niet alleen

Niet alleen de honingbijen profiteerden, maar ook allerlei wilde bijen, hommels en vlinders kwamen de tuin bevolken.

Honingbijen op ivoordistel.

legt o.a. de citroenvlinder haar eitjes op deze struik, het is tevens een prima drachtplant voor bijen en hommels. De bessen tenslotte vormen een welkome aanvulling op het menu van allerlei vogels. Wie dus veel vlinders in z'n tuin wil, zal niet alleen veel aandacht moeten geven aan de nectarplanten, maar ook de waardplanten niet moeten vergeten!

Variatie

Om de tuin niet alleen voor insecten, maar ook voor mensen tot een plezierig oord te maken, hebben we gezorgd voor veel variatie. Te denken valt hierbij aan variatie in kleur, hoogte, vorm en bloeitijd van de planten, maar ook variatie in droog-nat, zon-schaduw en kalkrijk-kalkarm. Het blijkt dat allerlei overgangssituaties bij veel insecten erg geliefd zijn. Bijvoorbeeld een helling, de overgang van hoog naar laag en van droog naar nat, wordt door de zon intensiever beschenen en is dus een beetje warmer dan de omgeving. Dit temperatuursverschil kan voor insecten de reden zijn om juist op deze helling te gaan zitten.

Onderhoud

Het onderhoud van de tuin vraagt veel tijd en verschilt nogal van plaats tot plaats. Het kwekerijgedeelte vraagt verreweg het meeste onderhoud. De planten die we voor de vermeerdering gebruiken staan in zgn. 'moerbedden' uitgeplant. Deze moerbedden moeten zo goed mogelijk onkruidvrij gehouden worden, om 'schone' planten te kunnen leveren. De oppervlakte van deze moerbedden hebben we extra groot gemaakt, omdat het voor honingbijen aantrekkelijker is om een groter aantal planten van dezelfde soort te kunnen bevliesen.

In de rest van de tuin streven we naar een zoveel mogelijk aaneengesloten begroeiing. Sommige stukken beheren we als een bloemrijk grasland, door één of twee keer per jaar, met de zeis, te maaien en het maaisel af te voeren. Tussen de planten in de borders kunnen we in het voorjaar nog wat ongewenste planten weghalen. Later in het seizoen lukt dat niet meer omdat de planten tegen elkaar aan zijn gegroeid. Ongeveer eens in de vijf jaar worden de planten opgerooid om lastige wortelonkruiden zoals kweek, zevenblad, framboos en winde, rigoreus te verwijderen.

De afgestorven bovengrondse delen van de planten laten we de winter over staan. Deze afgestorven plantendelen bieden in de winter beschutting aan talloze insecten, voedsel voor allerlei vogels en zorgen met hun silhouet vaak nog voor mooie winterse taferelen. Ook zijn de planten zo minder onderhevig aan binnendringend vocht en hebben dus minder kans om in te rotten. En als in het vroege voorjaar de 'neuzen' weer boven de grond komen en de dode stengels afgeknipt worden is dat weer het prille begin van een heerlijk zoemend en fladderend tuinseizoen.

Biologische vasteplantenkwekerij 'De Kleine Vos'
Molenend 3, 9474 TD Zuidlaarderveen, 0598-491890,
www.dekleinevos.nl

*De kwekerij is geopend van 1 april tot 1 november op
vrijdag en zaterdag van 09.00-17.00 uur en op afspraak.*

Klein geaderd witje op adderwortel.

Parende landkaartjes op het jacobskruiskruid.